

ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ: ΖΩΝΤΑΝΕΥΟΥΜΕ ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΣΤΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο,

Ι. 3. Η ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ,
από τη ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
της Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Η ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΣΤΟΧΟΙ:

Α) ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ

- ⊙ Να γνωρίσουν οι μαθητές την έννοια του φεουδαρχικού συστήματος οργάνωσης του μεσαιωνικού κόσμου.
- ⊙ Να πληροφορηθούν τις συνθήκες διαμόρφωσης της φεουδαρχίας.
- ⊙ Να κατανοήσουν όλα τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα.
- ⊙ Να μάθουν για την τελετή της περιβολής και να κατανοήσουν τους συμβολισμούς που περικλείει.
- ⊙ Να συνειδητοποιήσουν τη διαστρωμάτωση της φεουδαρχικής κοινωνίας και τη διάκριση των ανθρώπων σε δύο βασικά τάξεις.
- ⊙ Να έρθουν σε επαφή με τη μεσαιωνική αρχιτεκτονική και τη διαρρύθμιση ενός μεσαιωνικού φέουδου
- ⊙ Να πληροφορηθούν για την εξέλιξη του φεουδαρχικού συστήματος και την πορεία των ευρωπαϊκών κρατών στο πλαίσιο αυτού του συστήματος.

Β) ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ (συναισθηματικοί, στάσεων)

- ⊙ Να συγκρίνουν τις ανάγκες και τα προβλήματα του μεσαιωνικού ανθρώπου πού τον οδήγησαν στην εκχώρηση της ελευθερίας του στον άρχοντα με ανάλογα προβλήματα της εποχής μας.

- ⊙ Να εκτιμήσουν την αξία της παιδείας που στερούνταν οι χωρικοί.

(δεξιότητων , ψυχοκινητικοί)

- ⊙ Να ασκηθούν στην ανάγνωση και κατανόηση πηγών που μας οδηγούν σε ιστορικά συμπεράσματα.

- ⊙ Να ασκηθούν στην παρατήρηση των εικόνων και στην περιγραφή τους.

- ⊙ Να υποδυθούν ρόλους, να αναπαραστήσουν πράξεις που βλέπουν στις εικόνες ή διαβάζουν στις πηγές.

- ⊙ Να βιώσουν τις δυσκολίες της τάξης των χωρικών και να διεκτραγωγήσουν με το δικό τους τρόπο την κατάστασή τους.

- ⊙ Να ασκηθούν στον προφορικό λόγο.

- ⊙ Να ασκηθούν περαιτέρω στην ομαδικότητα και τη συνεργασία.

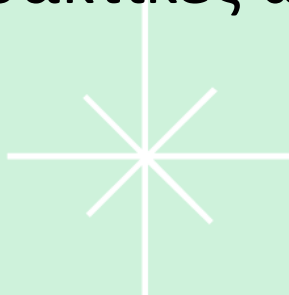

ΜΕΘΟΔΟΣ: επαγωγική, παραγωγική,
ερμηνευτική (πηγών και εικόνων), βιωματική.

ΜΟΡΦΗ: συμμετοχική, ομαδοσυνεργατική.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ: εκθετική, κατευθυνόμενος
διάλογος, μελέτη κειμένων και παρατήρηση
εικόνων, θεατρικές τεχνικές, χρήση νέων
τεχνολογιών: παρουσίαση.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: σε 2 διδακτικές ώρες.

1^η διδακτική ώρα

ΑΦΟΡΜΗΣΗ: ανάκληση παλαιάς πείρας
(κοινωνική και πολιτική κατάσταση που
ευνόησε τη δημιουργία σχέσεων υποταγής)

Τάση αδύνατων ατόμων → υπό την προστασία
ενός ισχυρού (Λαϊκού, Εκκλησιαστικού άνδρα)

Η φεουδαρχία
είναι το σύστημα πολιτικής,
οικονομικής και κοινωνικής
οργάνωσης του μεσαιωνικού κόσμου.

Μελέτη πηγής και εικόνας (10')

Συνθήκες διαμόρφωσης της φεουδαρχίας

Μου λείπουν τα απαραίτητα

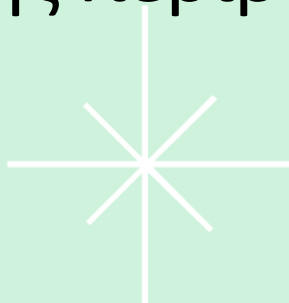
Όπως είναι γνωστό σε όλους, επειδή μου λείπουν τα απαραίτητα χρήματα για τη διατροφή και την ενδυμασία μου, ζήτησα τον οίκτο σας, και η καλοσύνη σας μου επέτρεψε να μπω κάτω από την εξουσία και προστασία σας [...]. Σε αμοιβή αναλάβετε τη διατροφή και την ενδυμασία μου. Ενώ εγώ ανέλαβα να σας υπηρετώ και να σας τιμώ με όλες μου τις δυνάμεις. Για όλη μου τη ζωή είμαι δεμένος με την υποχρέωση να σας υπηρετώ και να σας σέβομαι, όπως ταιριάζει σε ελεύθερο άνθρωπο, και σ' όλη τη διάρκεια της ζωής μου δεν έχω δικαίωμα να αποσπασθώ από την εξουσία σας [...].

Απόσπασμα από γραπτή συμφωνία του 8ου αιώνα μεταξύ ενός πτωχού ανθρώπου και ενός
γαιοκτήμονα.

**Για ποιο λόγο το συγκεκριμένο άτομο ζητά την προστασία του γαιοκτήμονα;
Ποια βασική ιδιότητα έπρεπε να έχει ένα άτομο για να τεθεί κάτω από προστασία;**

Τα παιδιά παρακολουθούν την παρουσίαση και συζητούν, διαβάζουν τις πηγές και παρατηρούν – περιγράφουν τις εικόνες ώστε να κατανοηθούν :

- α) οι Συνθήκες διαμόρφωσης της φεουδαρχίας,
 - β) Τα χαρακτηριστικά της φεουδαρχίας,
 - γ) Το φεουδαρχικό συμβόλαιο,
 - δ) η διαμόρφωση της τελετής της περιβολής.
- (25')
-

- Η ανασφάλεια που κυριαρχούσε στην Ευρώπη μετά τις βαρβαρικές επιδρομές

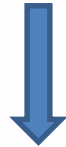
- Πολλοί ελεύθεροι άνθρωποι που δεν είχαν τα αναγκαία για την επιβίωση τους επιζητούν την προστασία των αρχόντων.

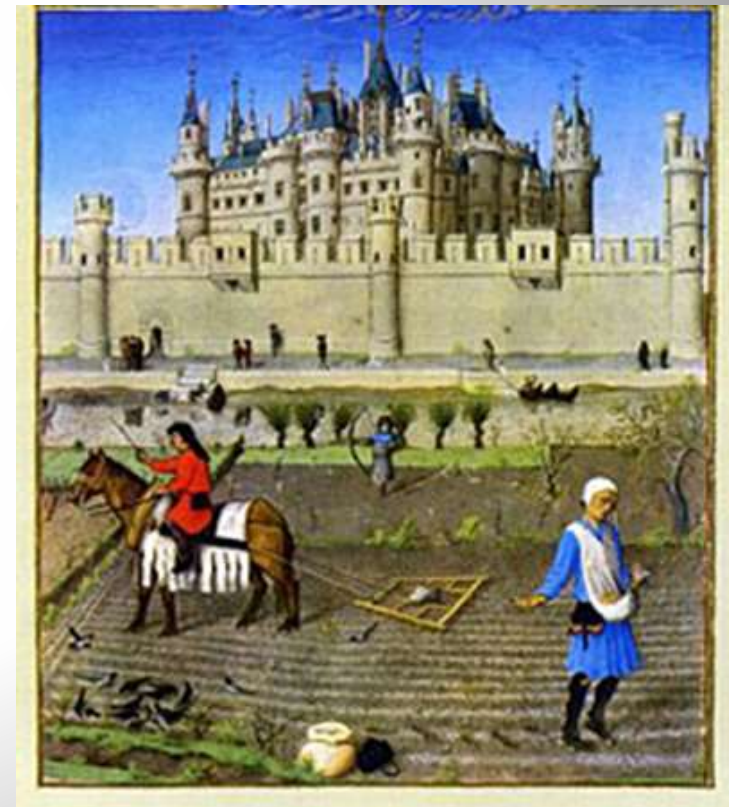
- Οι άρχοντες ζητούσαν ως αντάλλαγμα από αυτούς διάφορες υπηρεσίες και την αφοσίωσή τους.

- Οι μικροϊδιοκτήτες παραχωρούσαν τη γη τους στον άρχοντα, διατηρώντας όμως το δικαίωμα να την καλλιεργούν καταβάλλοντας του και ορισμένα τέλη.

- Ο άρχοντας με τη σειρά του εξασφάλιζε την παραγωγή τους από σκόπιμη καταστροφή, αρπαγή ή λεηλασία.

- Ο βασιλιάς και άλλοι ισχυροί άνδρες, κάτοχοι μεγάλων εκτάσεων γης συγκεντρώνουν γύρω τους ομάδες πιστών και ελεύθερων ανθρώπων, **υποτελών**, τους οποίους αντάμειβαν για τις υπηρεσίες τους με παραχωρήσεις γης και προνόμια.

- Εξασθένιση και κατακερματισμός της κρατικής εξουσίας από τον 8ο αι.

Très Riches Heures du Duc de Berry: ένα βιβλίο των ωρών, δηλαδή μια συλλογή προσευχών φιλοτεχνημένη από, τους **αδελφούς Λίμπουργκ.**

Προσφέρει ζωντανές αναπαραστάσεις των αγροτών που εκτελούν γεωργικές εργασίες, καθώς και αριστοκρατών στην επίσημη ενδυμασία, με φόντο αξιοσημείωτη μεσαιωνική αρχιτεκτονική.

Τα χαρακτηριστικά της φεουδαρχίας

Το φεουδαρχικό σύστημα και οι σχέσεις υποτέλειας

Το
φεουδαρχικό
σύστημα
βασιζόταν

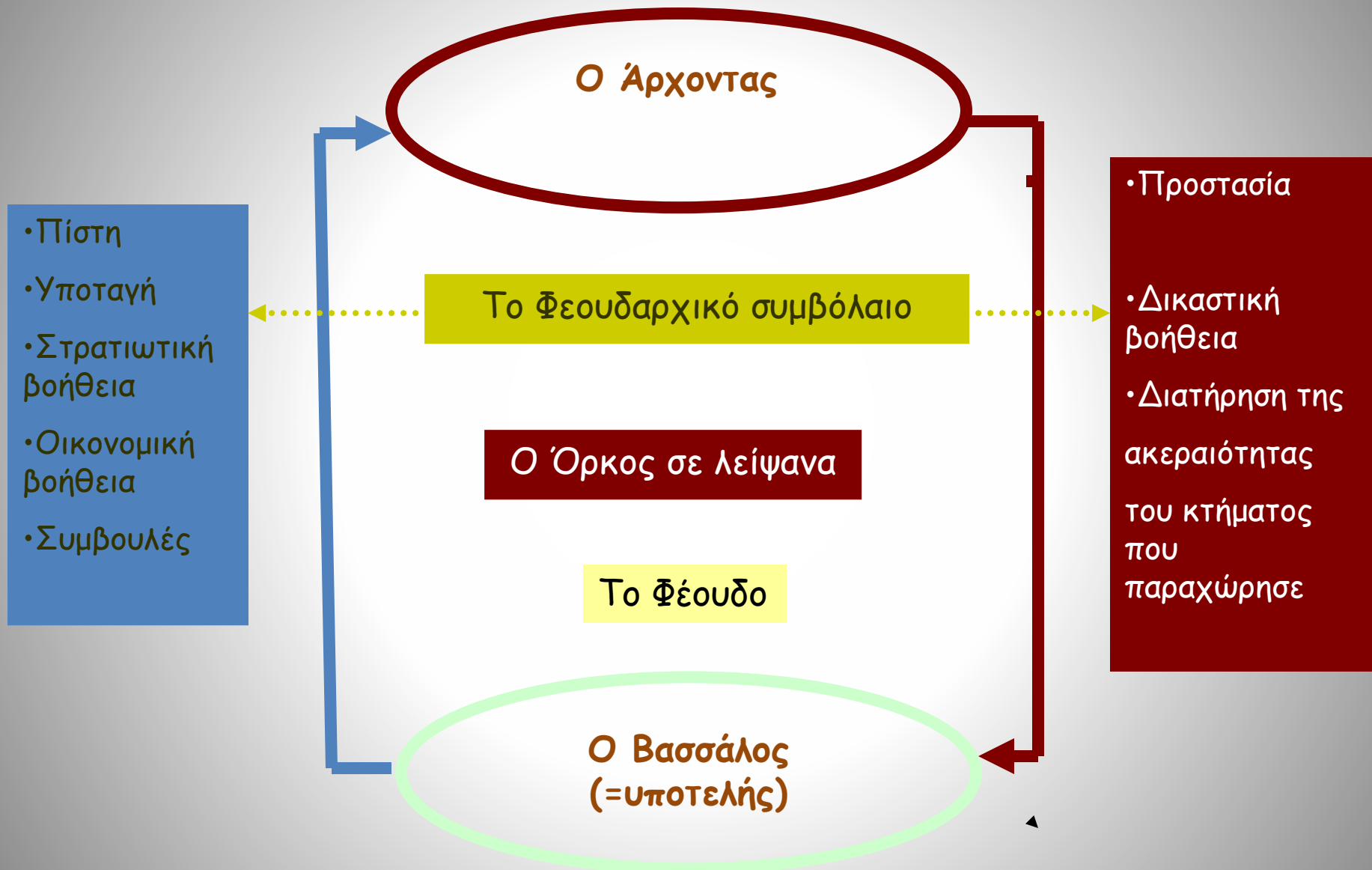
στους
προσωπικούς
δεσμούς
αλυσιδωτής
εξάρτησης
ανάμεσα στους
αριστοκράτες

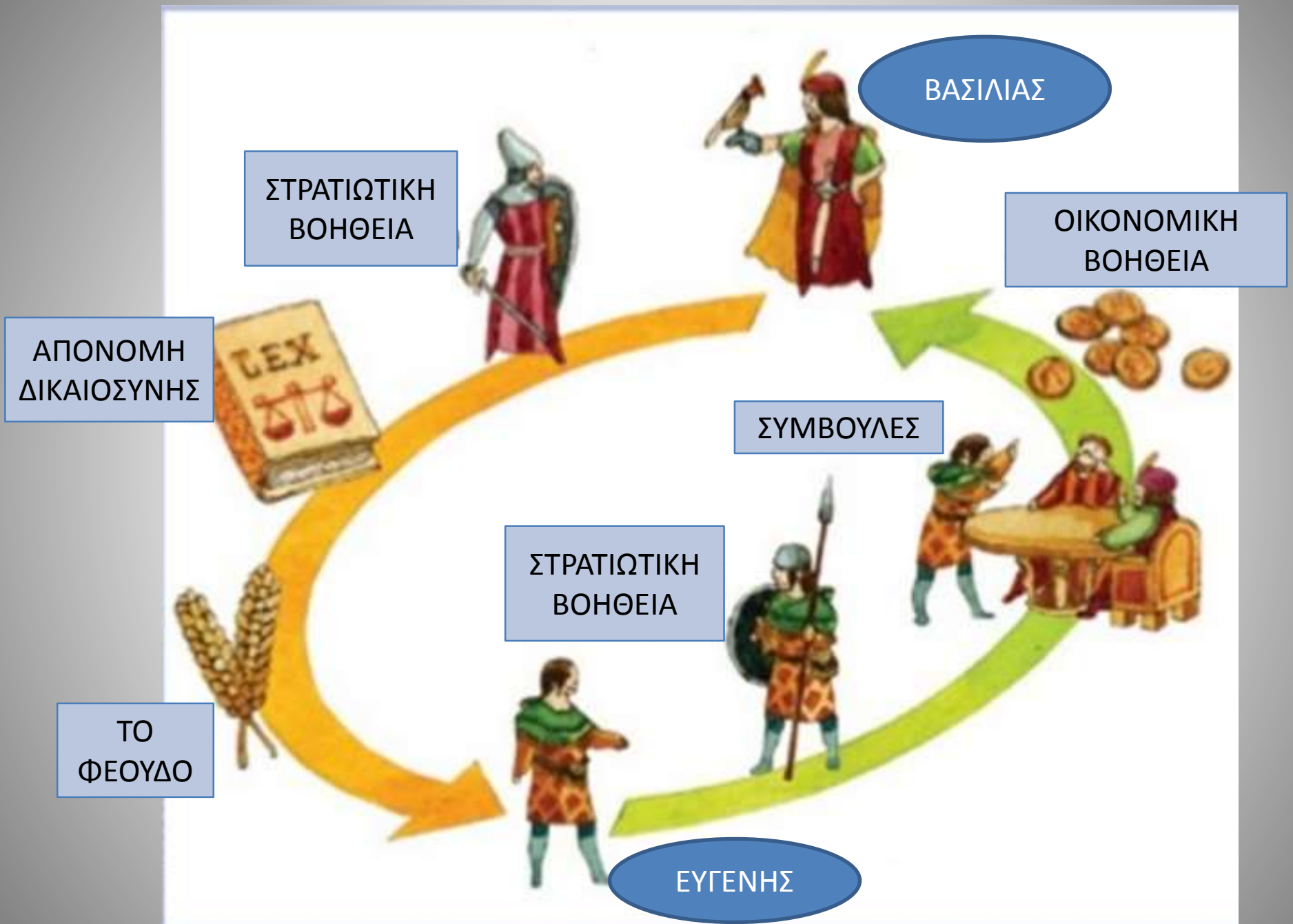

στις
υποχρεώσεις
που
δημιουργούσε
ένα φέουδο
απέναντι
στον άρχοντα
και στους
αγρότες

Οι σχέσεις ανάμεσα στους αριστοκράτες

Ο βασιλιάς γίνεται άνθρωπος ενός άρχοντα

- Δημόσια τελετή, ενώπιον μαρτύρων
- Τόπος διεξαγωγής: ο πύργος του άρχοντα
- Χωρίς γραπτό συμβόλαιο
- Το **τελετουργικό** και οι κινήσεις σημαντικές, αλλά διαφορετικές από περιοχή σε περιοχή

Το φεουδαρχικό συμβόλαιο δίνει το δικαίωμα στο **βασάλο**:

- Οικονομικής εκμετάλλευσης του φέουδου
- Δημόσιας εξουσίας στο φέουδο

Λήξη ισχύος του συμβολαίου:

1. λόγω θανάτου του ενός συμβαλλόμενου
2. μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του

- *Ο βασσάλος παραβιάζει το συμβόλαιο*
 - ➡ Ο άρχοντας μπορεί να διατάξει την κατάσχεση του φέουδου
- *Ο άρχοντας παραβιάζει το συμβόλαιο*
 - ➡ Ο βασσάλος μπορεί να καταγγείλει τον άρχοντά του στον άρχοντά του.
 - ➡ Ο τελευταίος μπορεί να διατάξει την οριστική παραχώρηση του φέουδου στον βασσάλο που καταγγέλλει.

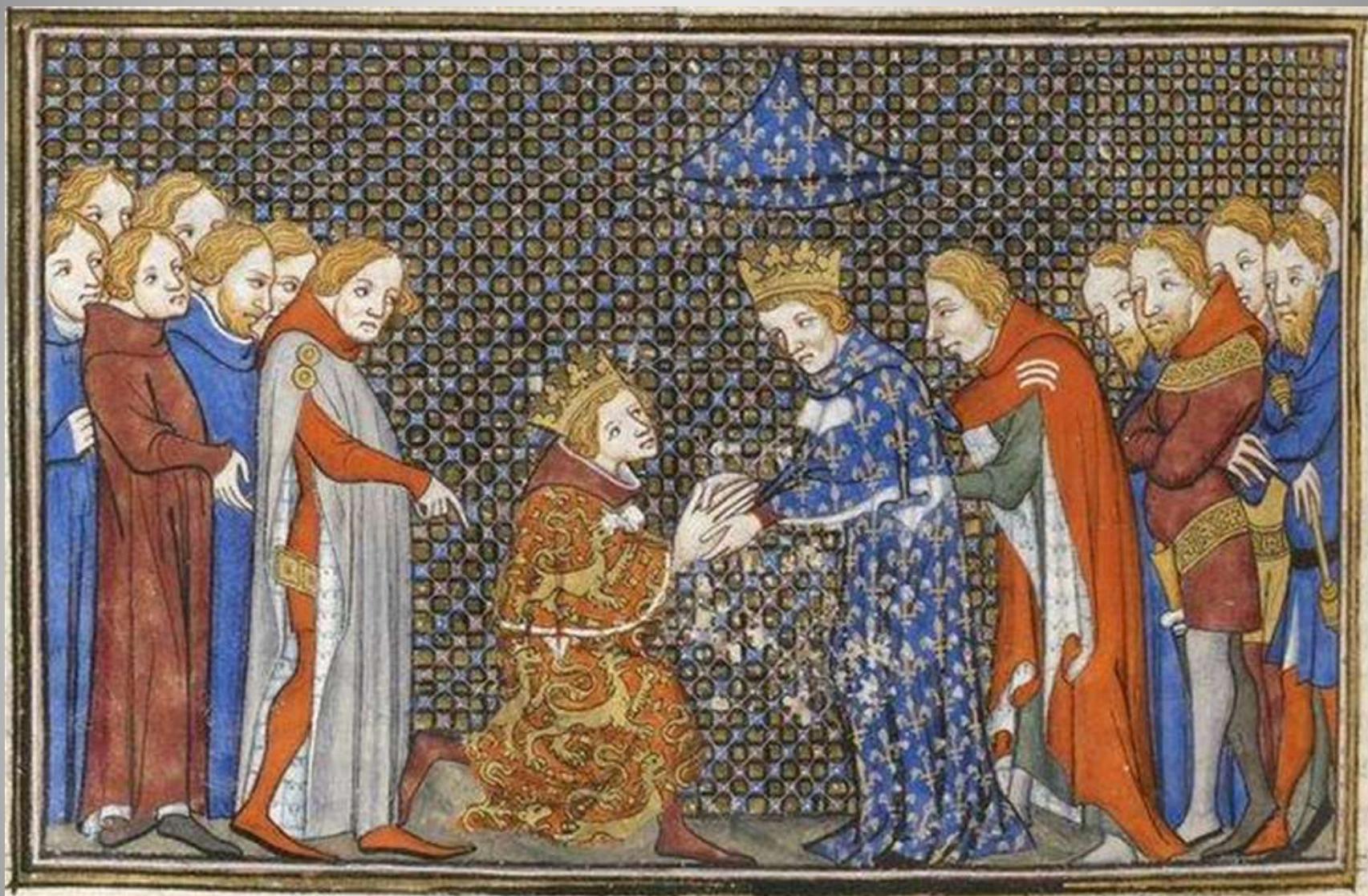
Η τελετή της περιβολής

Στα μέσα Απριλίου, μία Πέμπτη (του έτους 1127) δόθηκε όρκος υποταγής στον κόμη της Φλάνδρας, ως έκφραση σεβασμού και πίστης, με την τάξη που θα ιστορήσουμε στη συνέχεια. Πρώτα έκαναν όρκο έτσι: ο κόμης ρωτούσε τον μέλλοντα υποτελή αν θέλει ανεπιφύλακτα να γίνει ακόλουθος του και εκείνος απαντούσε «θέλω». Έστερα αδελφώνονταν μ' έναν ασπασμό, ενώ ο υποτελής είχε βάλει τα χέρια το στα χέρια του κόμη. Σ' ένα δεύτερο στάδιο ο υποτελής έταζε αφοσίωση στον τελετάρχη του κόμη μ' αυτά τα λόγια: «Ορκίζομαι στην πίστη μου ότι από αυτή τη στιγμή θα είμαι πιστός στον κόμη Γουλιέλμο και θα κρατήσω τον όρκο μου σε κάθε περίπτωση, με καλή πίστη και χωρίς δόλο». Σ' ένα τρίτο στάδιο ο υποτελής ορκιζόταν το ίδιο στα ιερά λείψανα των αγίων. Μετά το πέρας αυτό της τελετής ο κόμης με τη ράβδο, που κρατούσε στα χέρια του, έκανε τη βεβαίωση της περιβολής του αξιώματος σε όλους εκείνους που έταξαν σ' αυτόν πίστη και σεβασμό και πήραν όρκο, με τον τρόπο του ιστορήσαμε.

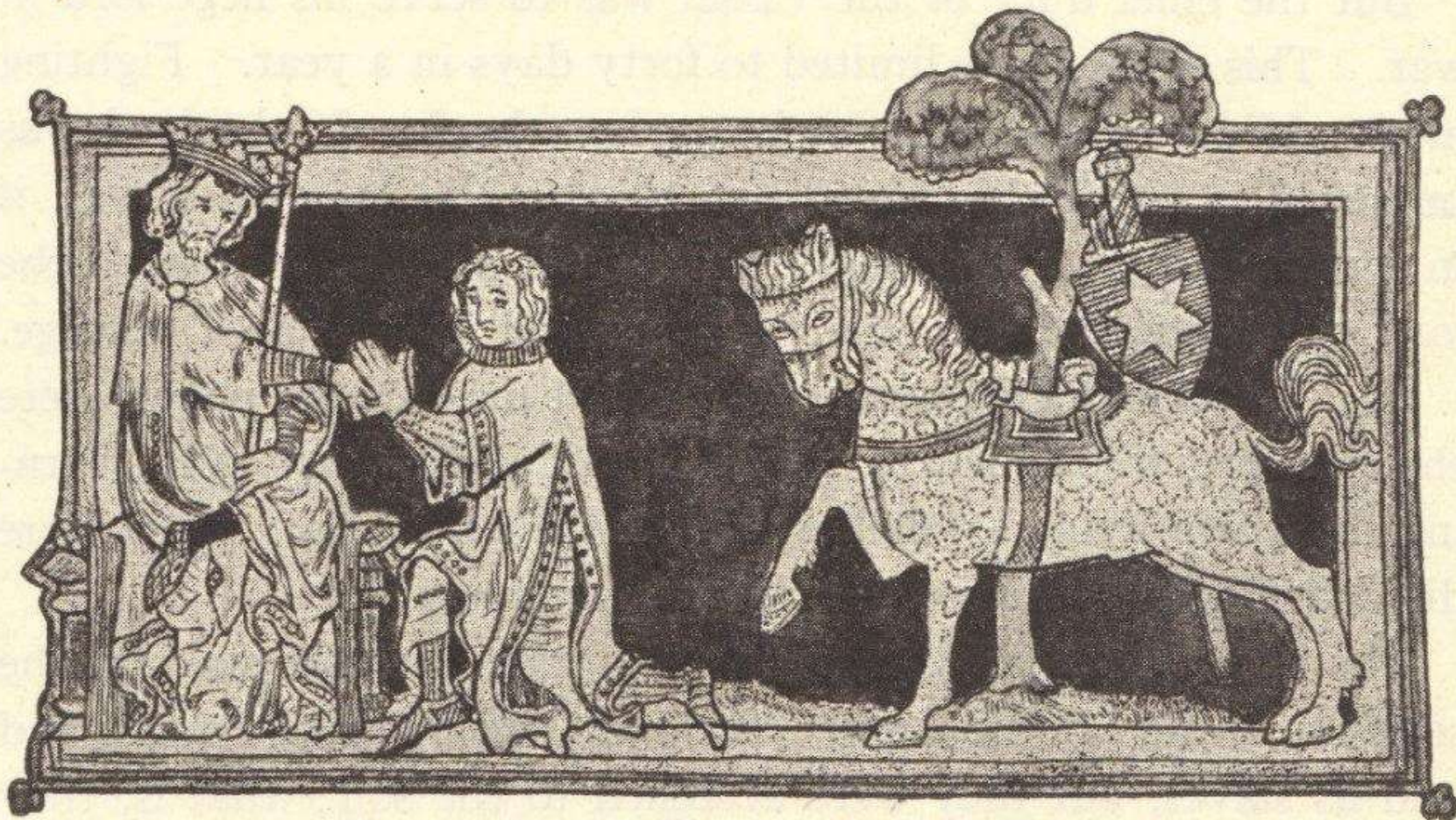
Απόσπασμα από το έργο του χρονογράφου Galbert de Bruges, Ιστορία του φόνου του Καρόλου του Καλού, κόμη της Φλάνδρας,

King Edward III of England paying homage to Philip VI of France.
Grandes Chroniques de France, c1375-80.
BnF MS Français 2813 f. 357v.

VASSAL DOING HOMAGE TO HIS KING

From an illuminated manuscript of the ninth century.

1. Η σημειολογία μιας τελετής

[...] Η λέξη φέουδο (feodum από το παλαιογερμανικό feoðu που σήμαινε ένα πολύτιμο αντικείμενο με ζωγραφιστούς μαγικούς χαρακτήρες, του οποίου η προσφορά δημιουργούσε δεσμούς φιλίας) [...] Τον 12^ο αιώνα το τελετουργικό έχει σχεδόν οριστικοποιηθεί. Ο μέλλων υποτελής (vassalus) παρουσιάζεται ασκεπής, γονατίζει, βάζει τα χέρια του σ' αυτά του κυρίου (χειρονομία που συμβολίζει την προσφορά του εαυτού του και κατά πάσα πιθανότητα ανατρέχει στην πρακτική της ανάμιξης αίματος των αρχαίων γερμανικών συντεχνιών). Στη συνέχεια, μετά την ανταλλαγή του «ασπασμού της ειρήνης» με τον χωροδεσπότη (φεουδάρχη) (άλλο σημάδι αμοιβαίας φιλίας και πίστης που συνηθιζόταν κυρίως στη Γαλλία και τη νορμανδική Αγγλία), ο υποτελής ορκίζεται πάνω σε ιερά βιβλία ή μια λειψανοθήκη, προσδίδοντας στη δέσμευση πίστης θρησκευτικό και ιερό χαρακτήρα. Τέλος ο κύριος παραδίδει στον υποτελή ένα αντικείμενο που συμβολίζει το αγαθό που του παραχωρείται ως φέουδο: ένα σβώλο χώματος, το κλαδί ενός δέντρου κ.ά. - αυτό είναι το χρίσμα, η λεγόμενη «περιβολή» (investitura).

N. Berstein - P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης, Από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στα Ευρωπαϊκά κράτη*, τ. Α' (5ος – 18ος αι.), μετ. Α. Δημητρακόπουλος, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997, σ. 110-111.

Ο μαγικός χαρακτήρας της περιβολής (αρχές 14ου αι).

Χαϊδελβέργη, Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη.

■ Να επισημάνετε και να εξηγήσετε τους συμβολισμούς.

Τελετή επίδοσης της πανοπλίας στον ιππότη

Πρώτα-πρώτα ο επίσκοπος ευλογεί με τον εξής τρόπο τη σημαία του ιππότη: « Ο Παντοδύναμος Θεός [...] καθαγιάζει αυτήν την πολεμική σημαία με την ουράνια ευλογία, για να είναι ισχυρή απέναντι στους εχθρούς και στους επαναστάτες, και με τη δική σου προστασία φοβερή στους εχθρούς της χριστιανοσύνης [...] Στη συνέχεια ενώνει την ασπίδα με τη σημαία και τα ραίνει με αγιασμένο νερό, καθώς τα κρατά ο ιππότης. Έπειτα ευλογεί το ξίφος με αυτόν τον τρόπο «Δέξου, Κύριε, να ευλογήσεις αυτό το ξίφος που θα συνοδεύει τον υπηρέτη σου, για να μπορεί να προστατεύει και να υπερασπίζεται την Εκκλησία, τις χήρες και τα ορφανά και όλους, όσοι υπηρετούν το Θεό, ενάντια στη βιαιότητα των εχθρών [...]]..

Από το Τελετουργικό της Εκκλησίας του Καμπραί

CEREMONY OF KNIGHTHOOD

From an illuminated manuscript at Oxford University. After the accolade, the newly made knight was armed with sword, spurs, shield, and lance. The picture shows also how a coat of mail was drawn over the knight's head.

Βιωματικό παιχνίδι: αναπαράσταση από ομάδες παιδιών της Τελετής της περιβολής και της Τελετής επίδοσης της πανοπλίας στον ιππότη. (10')

2^η διδακτική ώρα

ΑΦΟΡΜΗΣΗ: ανάκληση παλαιάς πείρας (5')

Τα παιδιά παρακολουθούν την παρουσίαση και συζητούν, διαβάζουν τις πηγές και παρατηρούν – περιγράφουν τις εικόνες ώστε να κατανοηθούν :

- α) οι τρεις τάξεις της φεουδαρχικής κοινωνίας,
- β) πώς ζούσαν οι χωρικοί που βρίσκονταν στη βάση της κοινωνικής πυραμίδας και
- γ) πως ήταν διαρρυθμισμένο το κάστρο και το φέουδο. (15')

Η φεουδαρχική κοινωνία

οι άνθρωποι
της
προσευχής

Οι άνθρωποι
του πολέμου

Οι άνθρωποι
της εργασίας

Η φεουδαρχική κοινωνική πυραμίδα

Η φεουδαρχική κοινωνική πυραμίδα

Βασιλιάς

προστασία
πίστη

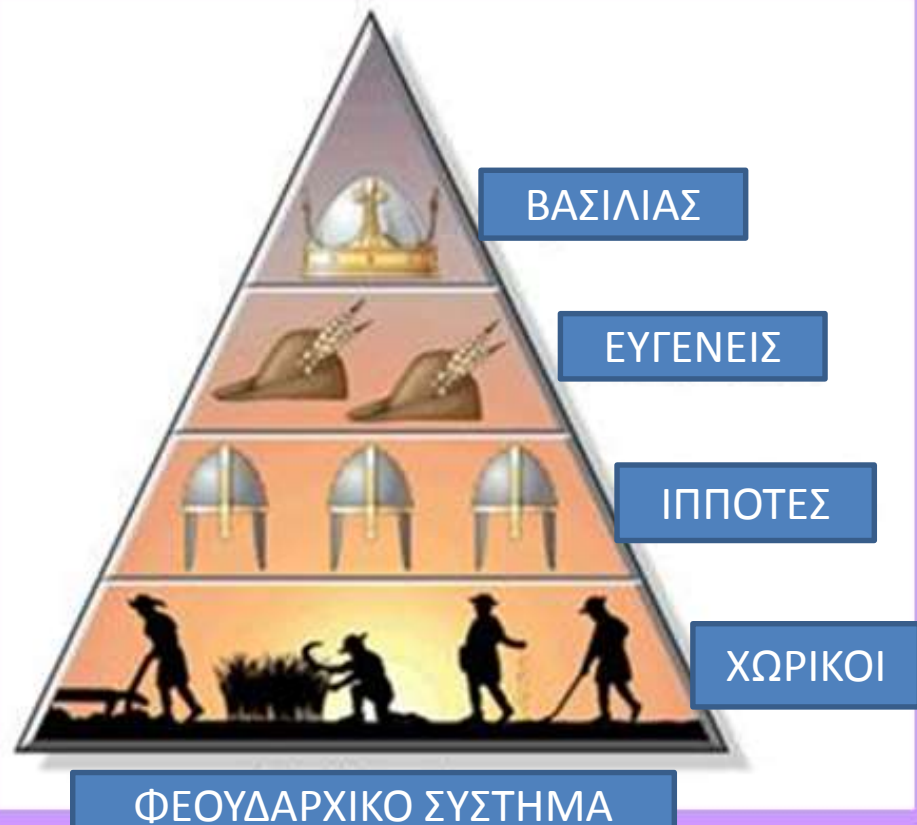
υπηρεσία
πίστη

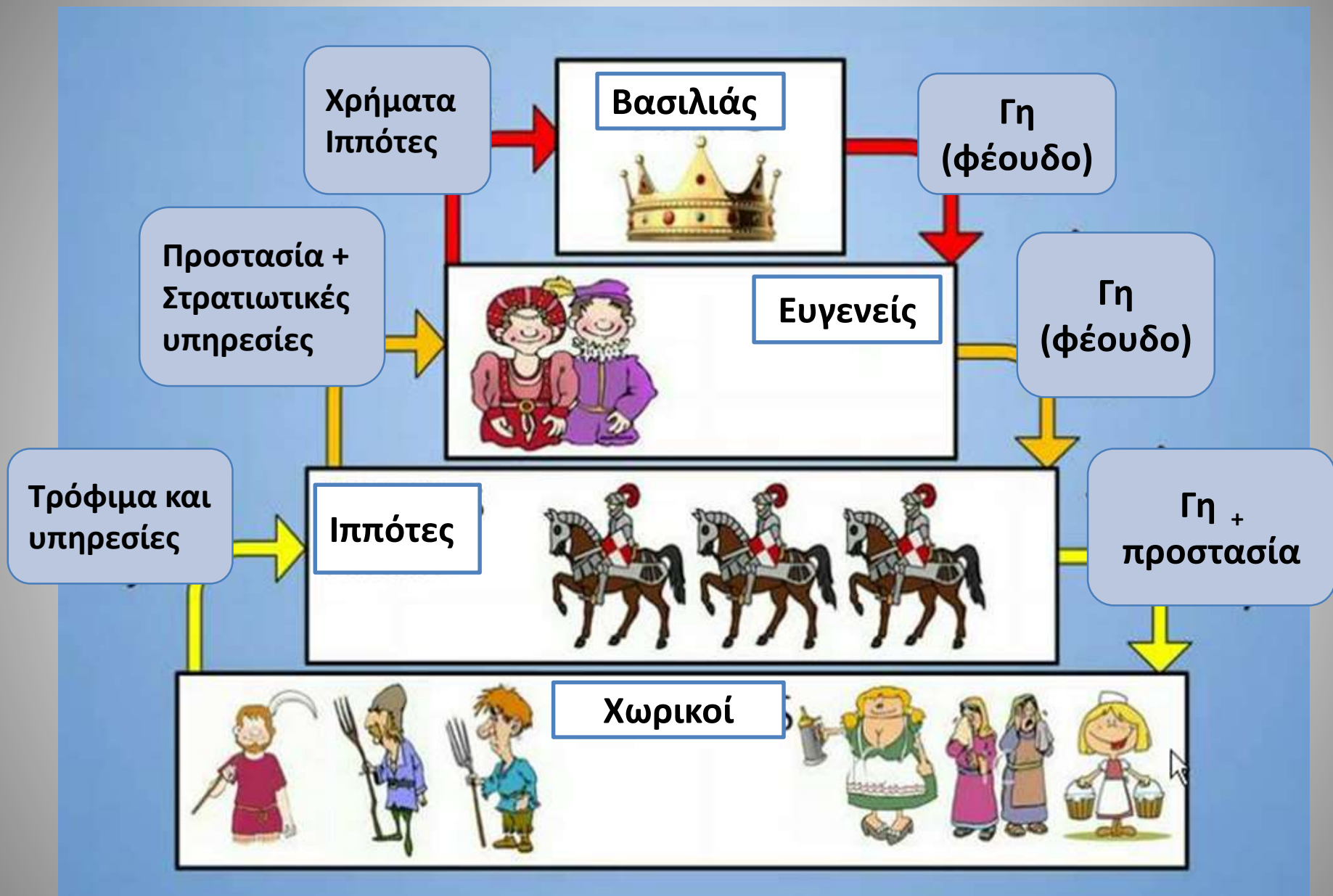
Άμεσοι Υποτελείς
Ανώτεροι Άρχοντες
Ευγενείς, δούκες, κόμπτες,
βαρώνοι, μαρκήσιοι

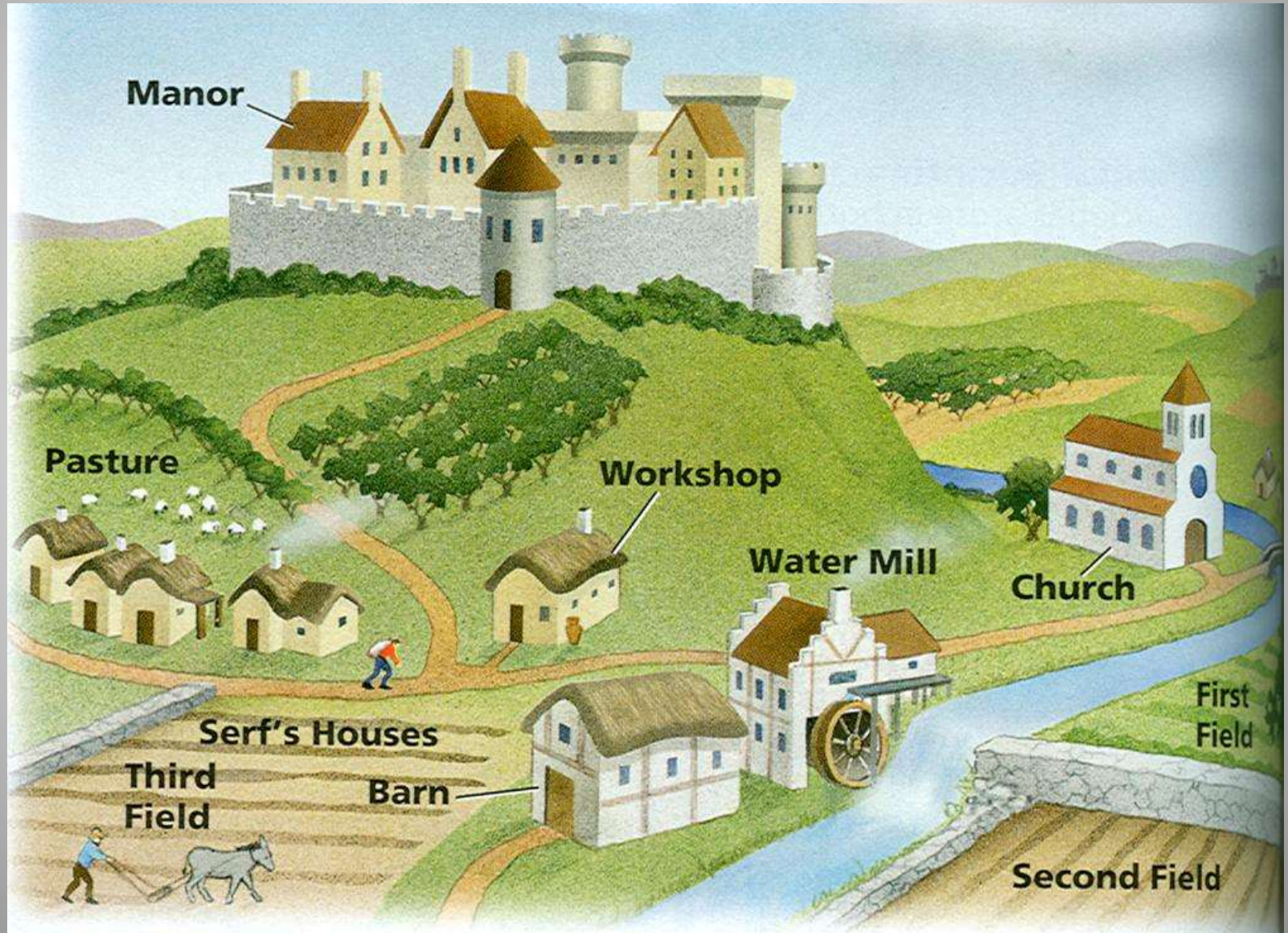
Υποτελείς
Κατώτεροι Άρχοντες

Ελεύθεροι γεωργοί
Πάροικοι
Δούλοι

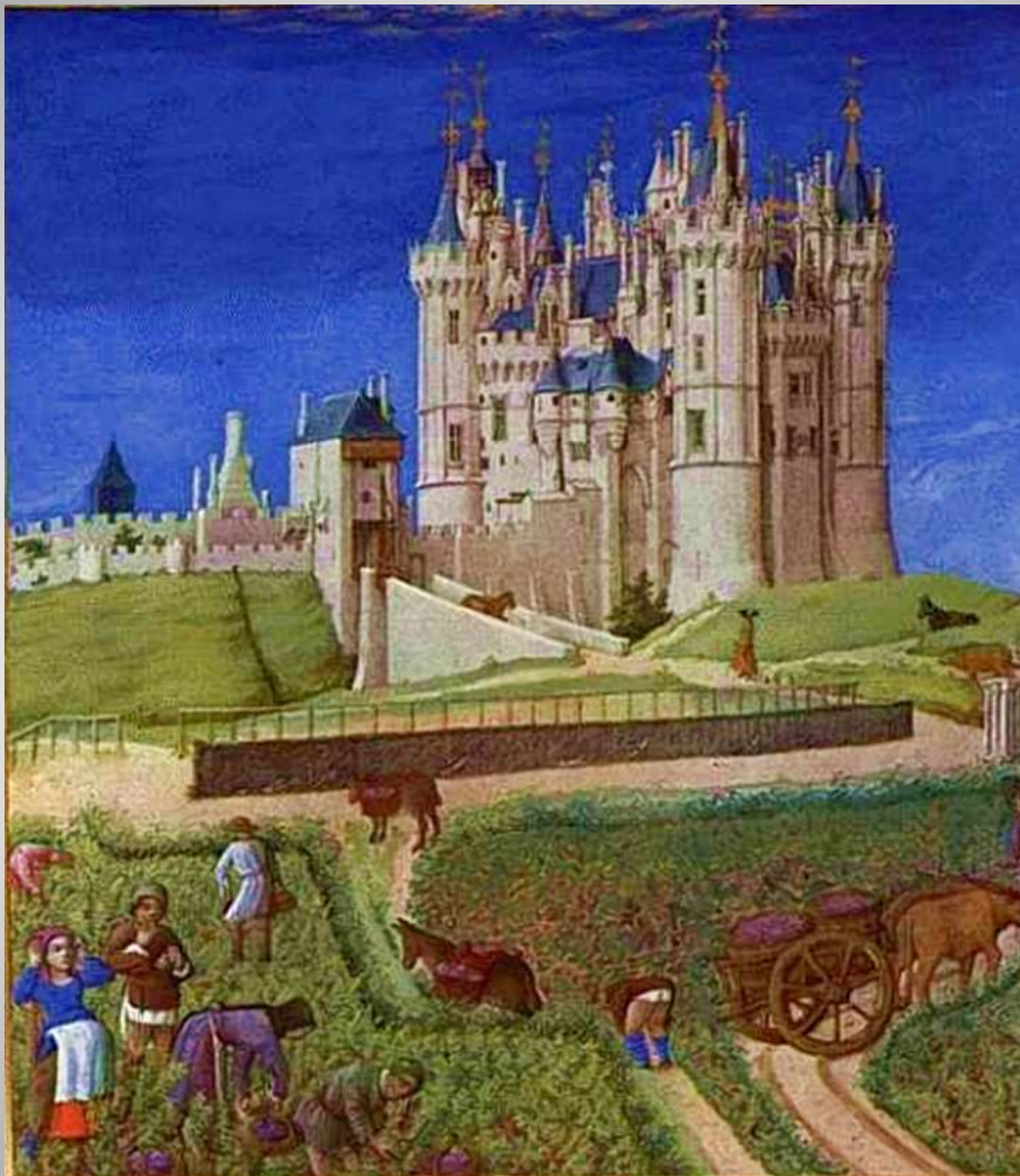

Η Χωροδεσποτεία

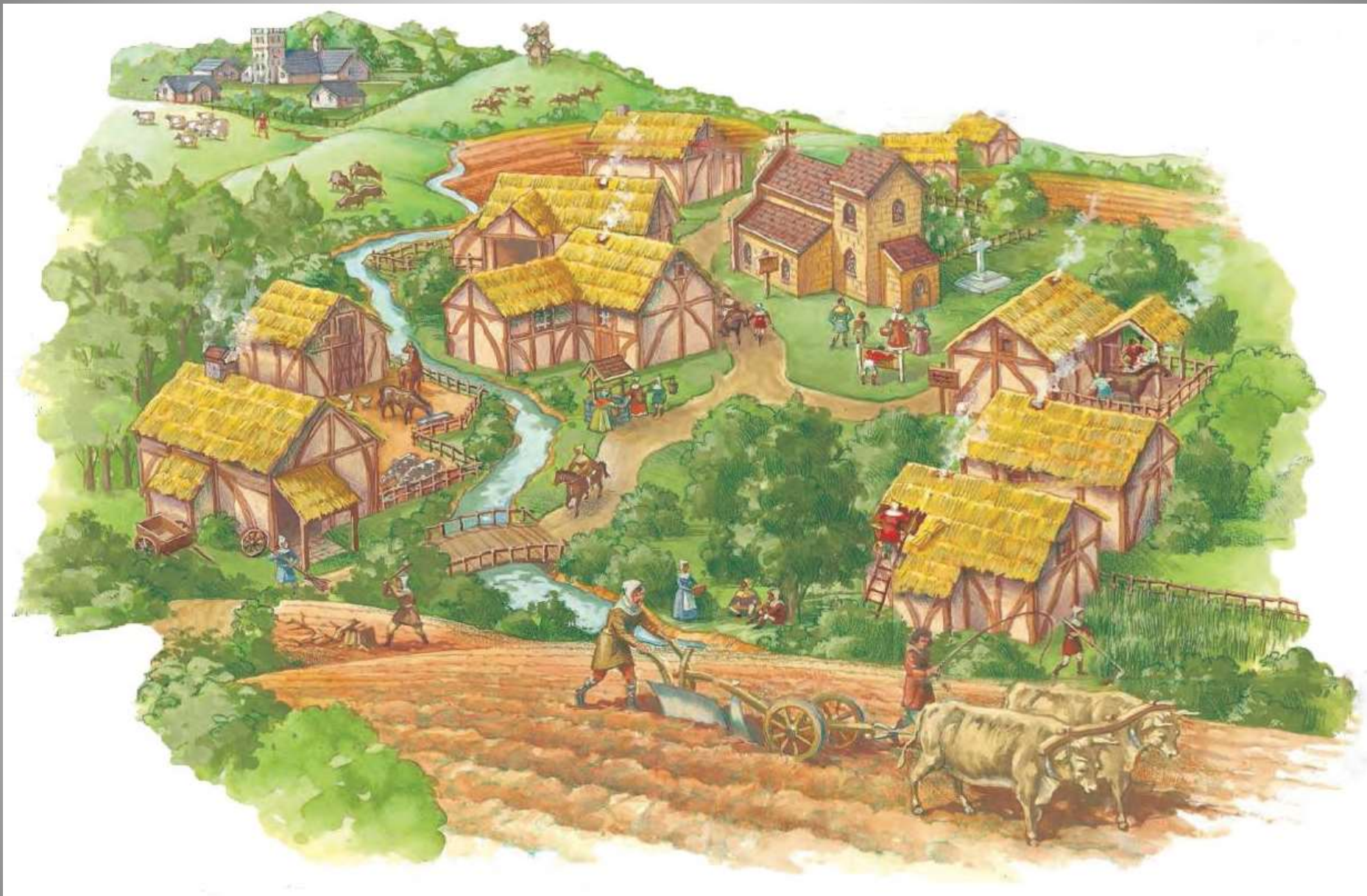

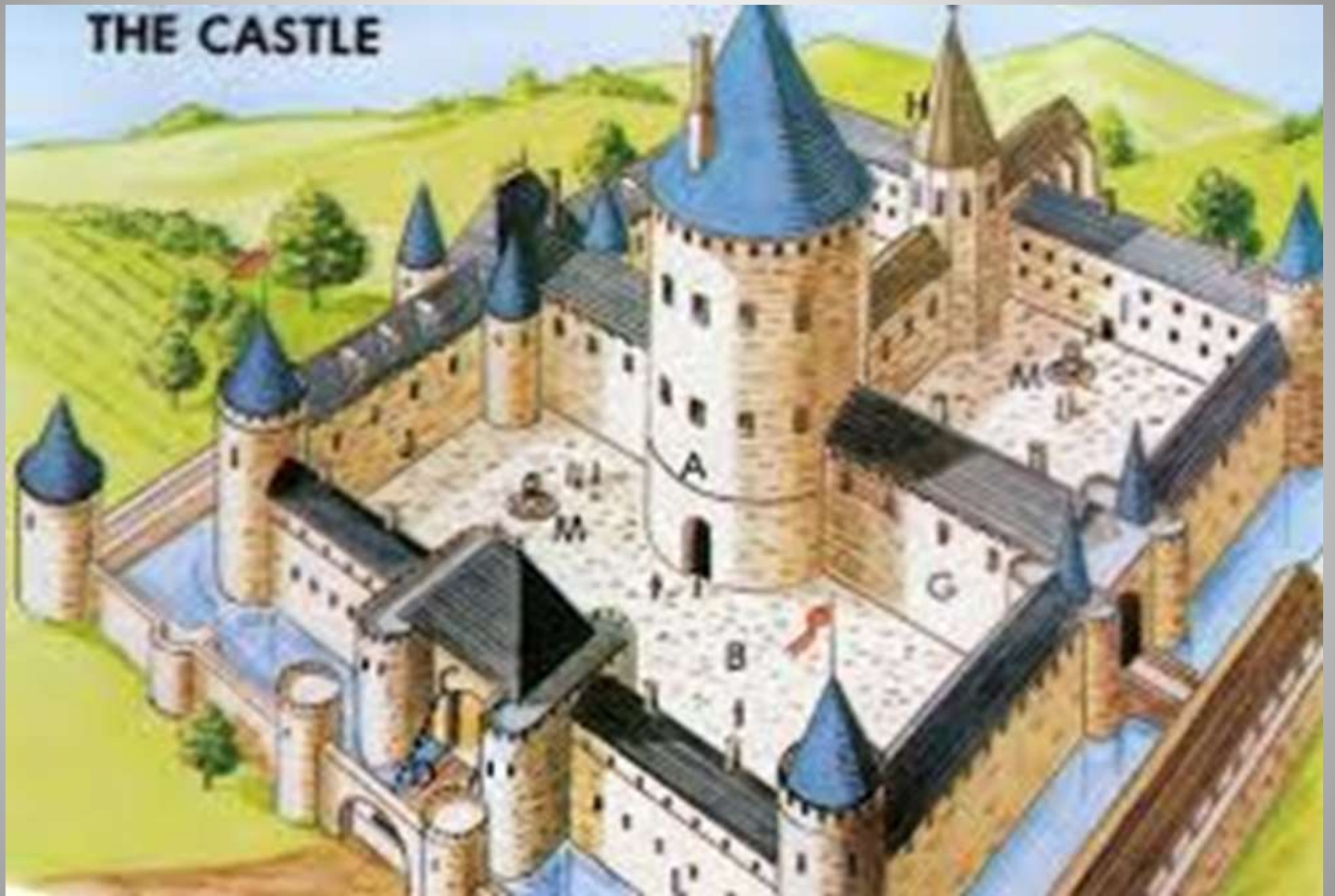
Detail from the month of September. From *Les Tres Riches Heures* du Duc de Berry.

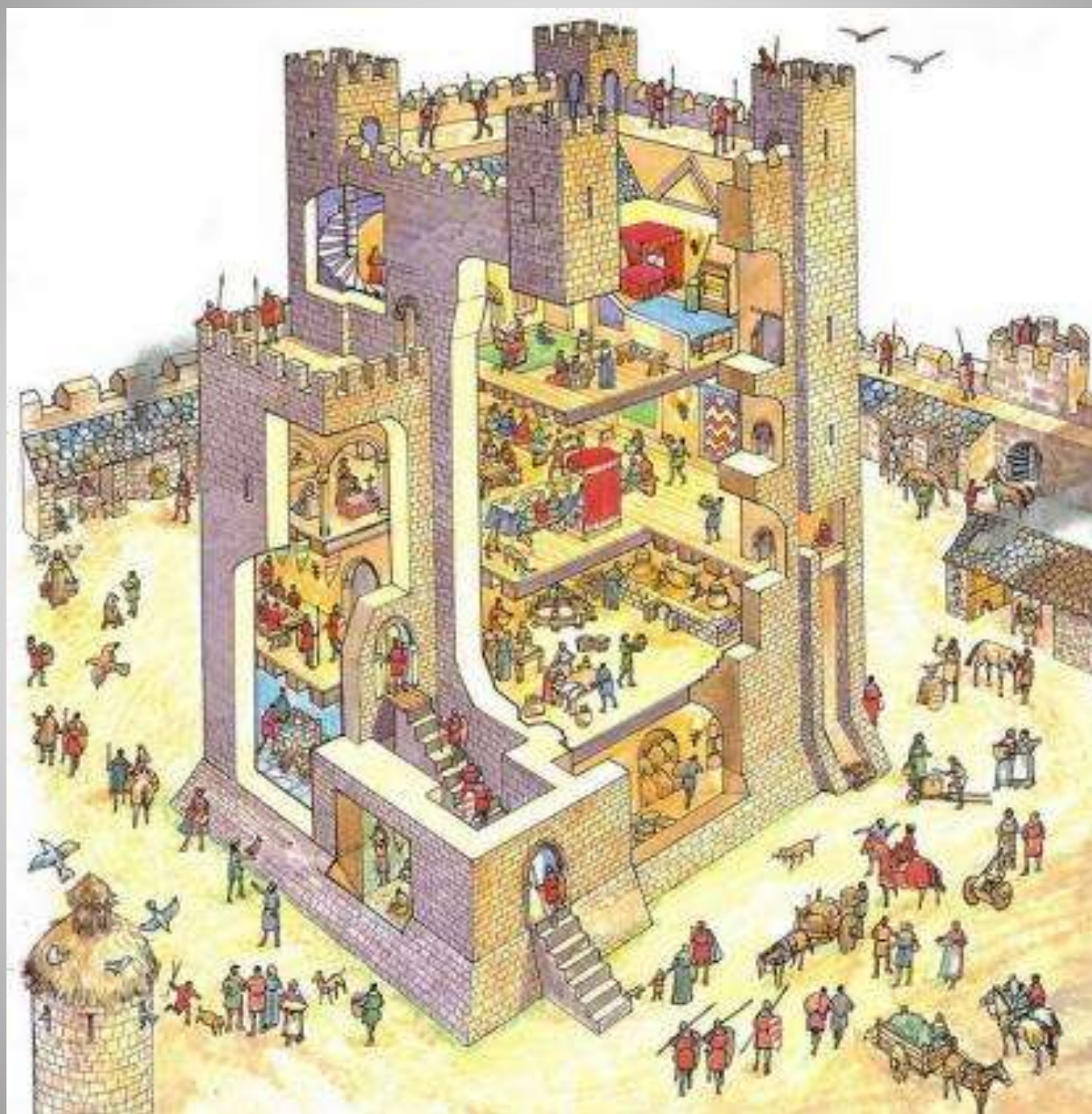

Το μεσαιωνικό κάστρο

THE CASTLE

οι χωρικοί

ελεύθεροι γεωργοί
(μικροϊδιοκτήτες)

πάροικοι

δούλοι

Οι χωρικοί

- υπάγονταν στον κύριο του φέουδου
- του κατέβαλλαν διάφορα τέλη και δικαιώματα για τα κτήματα που καλλιεργούσαν
- για τη χρήση ορισμένων μέσων παραγωγής, όπως των μύλων.
- ήταν υπόχρεοι σε προσωπικές αγγαρείες, τις οποίες μπορούσαν να εξαγοράζουν.
- Δε μορφώνονταν
- Παρέμεναν πάντα φτωχοί.

Βιωματικό παιχνίδι: συνέντευξη οικογένειας
χωρικών (ομαδοσυνεργατικά) (10')

Ολοκλήρωση της παρουσίασης σχετικά

α) με την εξέλιξη της φεουδαρχίας και

β) τη συγκρότηση ηγεμονιών που αντιστοιχούν
στα σημερινά κράτη της Αγγλίας, της Γαλλίας
και της Γερμανίας.

Γ) σύνδεση με την ιστορία του Βυζαντίου. (10')

ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (5')

Σε ποια
κοινωνική τάξη
θα θέλατε να
ανήκατε;

Έχετε καθόλου ελεύθερο
χρόνο από τη δουλειά σας
στα χωράφια; Με τι
ασχολείστε τότε;

Πόσο μέρος της
σοδειάς δίνετε στον
άρχοντα; Αυτά που
μένουν φτάνουν για
να ζήσετε;

Με ποια τέχνη θα
επέλεγες να
ασχοληθείς, αν
μπορούσες να
διαλέξεις;

Ποια
δικαιώματα και
ποιες
υποχρεώσεις
είχατε στο
φέουδο;

Ποιοι λόγοι σας
οδήγησαν να
μπείτε στο φέουδο;

Η εξέλιξη της φεουδαρχίας

- Οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου επιτάχυναν την εξέλιξη της φεουδαρχίας.

Παλαιότερα ο στρατός αποτελούνταν από ελεύθερους αγρότες υπό την ηγεσία του αυτοκράτορα.

Τώρα ο αυτοκράτορας στηρίζεται στους βασιλικούς αξιωματούχους που τους είχε παραχωρήσει φέουδα.

Η φεουδαρχία επικράτησε στην Ευρώπη από τον 8ο μέχρι τον 13ο αιώνα, οπότε άρχισε να παρακμάζει.

- Το φεουδαρχικό σύστημα είχε ως συνέπεια τον κατακερματισμό της κρατικής εξουσίας σε μικρότερα ή μεγαλύτερα φέουδα που αποτελούσαν συχνά πραγματικές ηγεμονίες.

- Από τις ηγεμονίες αυτές συγκροτήθηκαν αργότερα ενιαίες επικράτειες που αντιστοιχούν στα σημερινά κράτη της **Αγγλίας**, της **Γαλλίας** και της **Γερμανίας**.

ΓΑΛΛΙΑ

**Ούγος Καπέτος
987 μ. Χ.
βασιλιάς**

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Όθων Α΄

962 μ. Χ.

Αυτοκράτορας των Ρωμαίων

ΑΓΓΛΙΑ

**Γουλιέλμος της Νορμανδίας
Ο Κατακτητής
1066 μ. Χ.**

ταπισερί της Μπαγιέ

William the Conqueror

ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: υπολογιστής και βιντεοπροβολέας, λογισμικό παρουσίασης, το σχολικό βιβλίο, το βιβλίο καθηγητή.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Α) με τα βιωματικά παιχνίδια

Β) τις εργασίες που ανατίθενται

Γ) διαγωνισμός με ερωτήσεις κλειστού τύπου σχετικά με τα μαθήματα 1, 2, 3 του κεφ. 6.1.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Α) Να κυκλώσεις τη σωστή απάντηση:

1. Ο Χλωδοβίκος ήταν ιδρυτής της δυναστείας των
 - Μεροβιγγίων
 - Φράγκων
 - Καπετιδών
2. Ιδρυτής της δυναστείας των Καρολιδών ήταν ο
 - Ο Κάρολος Μαρτέλ
 - Ο Πιπίνος ο Βραχύς
 - Ο Καρλομάγνος
3. Ο Καρλομάγνος στέφθηκε αυτοκράτορας του Ρωμαϊκού κράτους το
 - 800 μ.Χ.
 - 814 μ.Χ.
 - 843 μ.Χ.
4. Ο Καρλομάγνος όρισε ως έδρα του την
 - Aix la Chapelle
 - Aix en Provence
 - Aix de Bains
5. Για να επιβλέπουν την είσπραξη των εσόδων και την τήρηση των νόμων ο Καρλομάγνος χρησιμοποιούσε
 - Τους κόμητες
 - Τους πολεμιστές
 - Τους αυτοκρατορικούς απεσταλμένους
6. Γιος του Καρλομάγνου ήταν ο
 - Λουδοβίκος ο Ευσεβής
 - Λουδοβίκος ο Γερμανικός
 - Κάρολος ο Φαλακρός
7. Τα εγγόνια του Καρλομάγνου μοίρασαν την αυτοκρατορία μεταξύ τους με
 - Τη συνθήκη του Μιλάνου
 - Τη συνθήκη του Βερντέν
 - Τη συνθήκη της Ρώμης
8. Τα κεντρικά εδάφη της αυτοκρατορίας πήρε ο
 - Λουδοβίκος ο Ευσεβής
 - Λουδοβίκος ο Γερμανικός
 - Λοθάριος

1. Ο Καρλομάγνος διέταξε στα μοναστήρια να λειτουργούν
 - Δανειστικές βιβλιοθήκες
 - Σχολεία
 - Ορφανοτροφεία
2. Για την υλοποίηση της Καρολίδειας αναγέννησης προσκλήθηκαν λόγιοι από την
 - Ισπανία
 - Ιρλανδία και Αγγλία
 - Κωνσταντινούπολη

B) Να συμπληρώσεις τις παρακάτω λέξεις σωστά ώστε στα σκούρα τετράγωνα να γραφεί το όνομα του κοινωνικού –πολιτικού συστήματος οργάνωσης του μεσαιωνικού κόσμου:

---	-----	Έκταση γης που παραχωρούσαν οι ιεραρχικά ανώτεροι άρχοντες σε άλλους .
---	-----	Ο άρχοντας αποκτούσε πάνω στο προηγούμενο δικαίωμα οικονομικής εκμετάλλευσης και δημόσια _____ .
---	-----	Ο δούκας που υπερίσχυσε στη Γαλλία και το 987 ανακηρύχθηκε βασιλιάς.
---	-----	Στην κοινωνική ιεραρχία βρισκόταν μετά το βασιλιά οι άμεσοι _____ .
---	-----	Μια από τις κατηγορίες αυτών που βρίσκονταν στη βάση της κοινωνικής πυραμίδας του μεσαιωνικού κόσμου.
---	-----	Μια από τρεις τάξεις που αναγνώριζε η φεουδαρχική κοινωνία: οι άνθρωποι του πολέμου
---	-----	Μετά από αυτή την τελετή άρχιζε να ισχύει το φεουδαρχικό συμβόλαιο.
---	-----	Αυτοί που βρίσκονταν στη βάση της κοινωνικής πυραμίδας του μεσαιωνικού κόσμου.
---	-----	Έφιπποι μαχητές, που συγκροτούσαν μια κλειστή φεουδαρχική ομάδα.
---	-----	Στο Μεσαίωνα οι διάφορες κοινωνικές ομάδες συνδέθηκαν μεταξύ τους με δεσμούς _____ εξάρτησης.

**ΔΙΠΛΩΜΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
Απονέμεται**

Στ _____
της Β' τάξης _____
Για την εξαιρετη απόδοσή τ____
στο διαγώνισμα της Ιστορίας.

Καλλιθέα,
Ο Διευθυντής

Μαρτίου 2015
Η καθηγήτρια

Και μια λογοτεχνική πρόταση!

Το ταξίδι μας στη μεσαιωνική Ευρώπη τελειώνει εδώ ...

Συνοδοιπόροι, σας ευχαριστώ!

